

KAMUOYU ARAŞTIRMALARININ DOĞRU KONUMU, DOĞRU YORUMU

Yoğun geçen bir seçim dönemini geride bırakırken 7 Haziran 2015 Türkiye genel seçimlerinde temsiliyet gücü bir önceki döneme göre hayli yüksek bir meclis oluştu.

Bu dönemde Türkiye Araştırmacılar Derneği'ne (TÜAD) kurumsal olarak üye olan üç, üye olmayan on araştırma şirketinin çeşitli zamanlarda gerçekleştirdikleri araştırmaların sonuçları paylaşıldı. Araştırma sonuçları paylaşılırken zaman zaman TÜAD'ın 2014'de yayınladığı yayınlama ilkeleri ihlal edildiyse de önemli bir sorunla karşılaşmadı.

7 Haziran sonrası, görsel ve yazılı medyada seçim öncesi yapılan araştırmaların, örnek büyüklükleri ve dolayısıyla standart hataları dikkate alınmadan değerlendirilmektedir. Unutulmamalıdır ki, tam sayım yapılmadıkça, gerçekleştirilen tüm araştırmalar belli büyüklükteki bir örneğe dayanmakta ve dolayısıyla standart hata içermektedir. Araştırma şirketlerinin yaptığı tüm tahminler de işte bu hata payları içinde geçerlidir. Bu anlamda tahminleri-araştırmaların seçmen kitlesini temsiliyetinin sağlandığı varsayılarak-hata paylarının içinde kaldığı aralıklar itibariyle değerlendirmek gerekmektedir.

Aşağıdaki tablo 7 Haziran 2015 Türkiye Genel Seçimleri öncesinde araştırma yapan kuruluşların tahminlerini, örnek büyüklüklerini ve hata paylarını göstermektedir. Hata payları tablonun son sütunudur ve yukarıda sözü edilen "aralık" – ya da moda deyişle bant – bu hata paylarının yapılan tahmine eklenip (+) çıkarılmasıyla (-) elde edilir. Örneğin tablodaki gibi, bir parti için yapılan tahmin %42, örnek büyüklüğü n=2976 ve dolayısıyla hata payı +/- %1.80 ise, anılan %42 oranı (%40.2 – %43.8) aralığına girmekte, yani söz konusu parti seçimlerde bu aralıkta oy aldığı takdirde, tahmin başarılı sayılmaktadır. Nitekim tabloda yeşil renkle verilen oran, örneğin standart hatasının içine girdiğini ifade etmektedir. Verilen tüm tahmin rakamları bu örnekte olduğu gibi değerlendirilmelidir. Tablodaki renkli sayıların ne anlama geldiği tablonun dipnotunda verilmiştir.

Firma	AKP	CHP	MHP	HDP	Diğer	Örneklem Büyüklüğü	%95 Güven Aralığında Hata Payı +/-
A&G	42,0 ^{1,34}	27,0 ^{1,87(0,07)}	16,0 ^{0,45}	12,6 ^{0,36}	2,4 ^{2,40(0,60)}	2976	1,80
Andy-Ar	41,9 ^{1,24}	25,8 ^{0,67}	16,0 ^{0,45}	10,7 ^{2,26(0,15)}	5,6 ^{0,80}	2166	2,11
Denge	44,6 ^{3,94(2,55)}	25,5 ^{0,37}	16,1 ^{0,35}	10,5 ^{2,46(1,07)}	3,3 ^{1,50(0,11)}	5000	1,39
Diyalog	41,0 ^{0,66}	26,0 ^{0,87}	16,0 ^{0,45}	12,0 ^{0,96}	5,0 ^{0,20}	4446	1,47
Genar	43,8 ^{3,14(1,68)}	25,6 ^{0,47}	15,9 ^{0,55}	10,8 ^{2,16(0,70)}	3,9 ^{0,90}	4500	1,46
Gezici	39,3 ^{1,36}	28,5 ^{3,37(1,96)}	17,2 ^{0,75}	12,4 ^{0,56}	2,6 ^{2,20(0,79)}	4860	1,41
Konda	41,0 ^{0,34}	27,8 ^{2,67(1,02)}	14,8 ^{1,65}	12,6 ^{0,56}	3,8 ^{0,10}	3543	1,65
Konsensus	43,9 ^{3,24(0,71)}	26,7 ^{1,57}	15,8 ^{0,65}	9,70 ^{3,26(0,73)}	3,9 ^{0,90}	1500	2,53
Mak	43,6 ^{2,94(1,55)}	24,9 ^{0,23}	16,4 ^{0,05}	9,90 ^{3,06(1,67)}	5,2 ^{0,40}	5000	1,39
Metropoll	41,0 ^{0,34}	27,2 ^{2,07(0,69)}	16,0 ^{0,45}	11,5 ^{1,46(0,08)}	4,3 ^{0,50}	5077	1,38
ORC	46,0 ^{5,34(3,76)}	25,3 ^{0,17}	15,5 ^{0,95}	9,00 ^{3,96(2,38)}	4,2 ^{0,57}	3850	1,58
Sonar	41,0 ^{0,34}	26,0 ^{0,87}	18,1 ^{1,65}	10,4 ^{2,56(0,77)}	4,5 ^{0,30}	3000	1,79
Vera	43,5 ^{2,84(0,32)}	27,1 ^{1,97}	16,0 ^{0,45}	9,60 ^{3,36(0,84)}	3,8 ^{0,10}	1509	2,52
*7 Haziran 2015 Sonuç	40,66	25,13	16,45	12,96	4,80		

*YSK tarafından 18 Haziran'da açıklanan yurtiçi kesin seçim sonuçları.

Yeşil ile Hesaplanan değerler Hata Payı sınırları içinde kalan değerlerdir.
Lacivert ile hesaplanan değerler Hata payı dışına çıkan değerlerdir.
Kırmızı ile hesaplanan değerler net Hata değerleridir.

Tablodan anlaşılacağı üzere, alacağı oy oranı en doğru olarak tahmin edilen parti MHP, ardından CHP olmuştur. Hata payının dışında kalan tahminler daha çok AKP ve HDP için gerçekleşmiştir. Bu anlamda sektör olarak, İngiltere’de yapılan parlamento seçimlerinde önemli ölçüde yanılan İngiliz meslektaşlarımızdan daha iyi bir sınav verdiğimiz ifade edebiliriz.

Kamuoyu araştırmalarının “sonuçları bilen anket” ya da “seçmeni manipüle etme aracı” gibi amacından ve sağladığı değerden uzaklaştıran bir konuma inmemesinin yolu, kamuoyu araştırmacılarının TÜAD yayınlama ilkelerine uygun şeffaflık ve TÜAD ve ESOMAR üyeliği ile denetime açık olmasından, ve medya mensuplarının kamuoyu bilgilendirme sorumluluklarını bu ilkeleri titizlikle dikkate almasından geçmektedir.

Bu vesileyle, kamuoyu araştırmalarında bilimselliğin, şeffaflığın ve denetlenebilirliğin önemine dikkatinizi çeker, ve TÜAD yayınlama ilkelerini bir kez daha tüm ilgili paydaşlara hatırlatmak isteriz.

Yayınlama İlkeleri

- Araştırmayı yapan ve finanse eden kuruluşların adı
- Araştırmanın evreni ve coğrafi kapsamı (araştırmanın temsil ettiği kitlenin tanımı)
- Araştırmanın örneklem büyüklüğü ve hata payı
- Örnekleme yöntemi (tesadüfi örnekleme, kotalı örnekleme vb. tesadüfi örnekleme ise cevap verme oranı)
- Veri toplama yöntemi
- Veri toplama tarihleri
- Araştırmada ağırlık kullanılıp kullanılmadığı
- İlgili soruların neler olduğu
- Sorularda “cevap yok” seçeneği sonuçların yorumlanmasını etkiliyorsa “cevap yok” oranı

Bülent Gündoğmuş

TÜAD Danışma Kurulu Başkanı